

L' ART DEL PAGÈS

SECCIÓ DOCTRINAL, AGRONÒMICA Y BIBLIOGRÀFICA.

La ciencia y la agricultura.

No hi ha dupte, la ciencia en sas varias divisions es l' arbre del saber ab sas múltiples branques; es qual robust sustentacul de infinitat de treballs á que 's dedica 'l gènero humá y que sens dubte, sens aquet fonament, sens aquesta base haguera sigut impossible 'l dir Arquímedes «doneume un punt d'apoyo y remouré 'l mon.»

Y no es sols en la industria, fabricació y demes que ja á simple vista 's compren en ellas la influencia de la ciencia, ho es en tot lo que per guanyars son pá avuy 's dedica l' home y ho farà mentres tinga que satisfer sas necessitats.

Dit ja lo que precedeix, demostrat ja queda 'l bé, los innumrables beneficis que la ciencia reporta á la agricultura. ¿Que fora d' ella sens aquesta? ¿Que se haguera inventat, en lo referent als aparatos pera cultivar la terra ab menos feyna y mes producte, si la física no hagués ideat los variats y numerosos, quan dignes d' estima, instruments que subjectes á la voluntat del home, compleixen fielment sos desitjos? ¿Que dels adobs pera las plantas, sens la química, que atesa la escasetat dels naturals, no preparés 'ls artificials que supleixen ab ventatja tal volta als primers?

Y en una paraula ¿que de la salut del pagés, sens las reglas higiénicas? que de la curació de las propias malalties, de la de las bestias y de las plantas, que constituheixen sa riqueza sens los coneixements de la medicina, la veterinaria, y la patologia.

La agricultura, si prescindis dels adelantos científichs, ó despreciés lo que la ciencia le indica com á util, ó mellor com á necessaris é imprescindibles, no adelantaria un sol pas y son estat avuy tan florexent, 's trobaria al nivell dels primers temps del mon en los que pera recullir una cullita, ó pera cualsevol de las operacions de la terra, se passaban dias y mes dias, se empleaban jornals y mesjornals, no se obtenian tots los beneficis de avuy y 's feya encara imperfectament.

La Ciencia debem saludarla tots, puix que es com 'l sol, que á tots vivifica, mes no debem confondre als homes verdadera-ment científichs ab los que baix la capa de sacerdots de la Ciencia, perteneixen sols á..... la mes gran *Pedanteria*.

JOSEPH SEGALÁ.

SECCIO D' AGRICULTURA PRACTICA.

Comissió provincial de defensa contra la filoxera en Barcelona.

La extraordinaria extensió que desgraciadament, y per causas ben ajenas á la bona voluntat d'aquesta Comissió, ha pres en nostra provincia la filoxera, fa sospitar ab sobrat fonament, que se trovi ja en estat latent en molts punts mes dels coneguts ó descoberts, y que anirà seguint avansant axí en sa devastadora marxa.

Per lo tant, y mentres aquesta dita Comissió está gestionant activament prop dels centres superiors la reforma de la actual lley de defensa, pera poder ab mes facilitat que avuy emplear los medis que considera convenientes pera aminorar en lo possible los efectes de la plaga filoxérica, creu que no será sino molt convenient que procuri vulgarisar entre los culliters y treballadors del camp los medis de reconeixer la presencia de la filoxera en los vinyats, desde los primers temps de la invasió y en son succesiu desentrotllo, publicant al efecte las següents

INSTRUCCIONS

ANY PRIMER

En la part exterior del cep, solament en algunas varietats, principalment en las americanas, se presentan una especie de

galas ó embutiments en las fullas. Per lo tant, pera conèixer si réalment se trova atacat algún cep, es menester descalsar las primeras arreletas que forman la cabellera, y mirar si en ellas s'hi veuhen una especie de inflaments ó tumorets com á patatóns, de diferents figuras y grandaria, de un color groguench en son principi, y que 's van enfosquint y arrugant á mesura que va passant temps; fins que 's pudreixen y assecan. Aquestos tumorets dels quins los mes grans son com un gra d'ordi. se presentan á voltas tan sols al extrem de las arreletas, y á voltas, per lo mitg d'ellas doblegats formant arch ó culata de pistola, ó be com á enfilalls de xorissos ó salsitjas ab sas lligadas intermitjants.

En tots aquestos tumorets doblegats, y en la part interior de la colsada, hi sol haver una filoxera mare, de color groch verdós, que pon allí mateix y cria allí sa mainada.

ANY SEGON

Brota lo cep ab menos forsa, vergas mes curtas, rahims mes xichs. Se presentan mes tumors ó patatóns en las arreletas, y á las arrels mes grossas se 'ls hi alsa la pell que 's despren ab molta facilitat, y se veu poblada de filoxeras. Al fort del estiu pot comensarse á observar las tacas, rotllos ó claps que forman los ceps atacats, per lo color mes groguench y aspecte malaltís comparat ab los ceps sans del voltant y arrugántse 'ls per las voras los pampols, que en la tardor cauhen primer que 'ls demés.

ANY TERCER

Brota tart y malament; las vergas curtas y primas, escanyolidas com las que 's veuhen en las feixas y bancals abandonats de nostras montanyas, ó en las en que s'han desenrotllat los garrofers. Los pámpols, mes petits també, que s'arrugan y caragolan per las voras y tornan de color groch rojench y s'assecan pel Juliol ó Agost. Las banyas se mustigan y cauhen, y los rahims que arriban á granar son petits, migrats, arrugats, y s'assecan sens madurar.

En la part d'arrels apenas se trova la cabellera ó arreletas primas al voltant de las arrels mes grossas, que 's presentan també ab la pell alsada y descomposta ab tumors ó infladuras

de color molt fosc, y fins podrides que s' desfan pels dits. En tal estat no cal buscarhi ja filoxeras, puix han emigrat als ceps immediats que las hi ofereixen millor aliment. Las tacas que aquestos ceps forman, se coneixen ja desde molt lluny.

ANY QUART

Si no ha arribat á morir lo cep, brota encare mes pobrement y solen morir los brots ans de desenrotllarse del tot las primeras fullas. Las arrels, enterament descompostas, permeten molt sovint arrencar los ceps ab una estirada tan solament.

OBSERVACIONES.

1.ª Alguns dels senyals exteriors que 's deixan indicats los presentan també á vegadas ceps atacats per altres mals que no son la filoxera; pero aquells senyals no 's presentan llavors formant la taca ó clap que s' ha dit, que se va aixamplant de tot voltant com una taca d' oli. Aquella disposició de ceps, quasi be morts, ó be morts en lo mitg, migrats un poch mes al voltant, y menos á mesura que s' aparta dels primers, tan sols la presenta la filoxera.

2.ª Com las vertents dels torons y montanyas son los punts hont ordinariament comensan las invasions, per rebatrer contra tals vertents las filoxeras aladas los vents que las conduheixen, deuen vigilarse ab preferencia las vinyas en tal situació col·locadas. Las invasions en los plans se deuen mes comunment á imprudencias ó negligencias, y per lo tant no cal dir quan necessari es no plantar mayols que no sian de punts ben asseguradament indemnes, ni permetrer la importació de arbres y plantas procedents de punts infestats.

3.ª En la busca de las filoxeras en tot temps se deu tenir molt cuidado al descalsar lo cep en no refregar las arrels ab la terra, eynas ni dits, puix perilleria que caiguessen las que hi pogués haver; y si la busca se fa en lo hivern, lo que es mes difícil per lo quiets que están aquells animals y lo color mes fosc que presentan, aquell cuidado deu esser major, tallant una de las arrels grossetas en son naixement y fent seguir un bossí de la fusta de la soca, y allí sota de la closca ó pell d' aquesta es hont ab preferencia se solen trovar.

4.ª Sempre y quant algun propietari, pagés, guarda, ó altre cualevol persona observi alguna senyal que li sembli sospito-

sa, convindrà que ho posi en coneixement de la respectiva Comissió municipal de defensa, y de aquesta provincial pera son exàmen y comprobació, puix val mes que resulti inútil lo treball que ab tal motiu se fassa, que no que, pera estalviar semblant treball, se desatenga cosa que puga ser de importancia.

Barcelona y Abril 7 de 1888.

LO PRESIDENT,

Joachim de Cabirol.

Per acort de la Comissió

Marian Llofriu VOCAL SECRETARI.

Pantános pera las regós.

Los pantános son grans depósitos semi-naturals ahont se magatzema ó recull l' aygua que cau en una gran estensió de terreno ó cónca, ó be la que porta un petit riu. He dit que son semi-naturals porque la estructura del terreno ahont se installan es tal que basta construhir una paret molt gruixuda pera quedar format lo depósit y magatzemar l' aygua que reb.

¡Cuants pantános podrian ferse en Catalunya gastant poch!

La orografía de la terra catalana es de las que se presta millor á aquestas instalacions, y si se construhissin baix lo punt de vista de regó y de forsa motris, podrian donar bons resultats, desentrotllant gran riqueza en comarcas que ara son pobres per falta d' aygua.

¿Val mes construhir un sol pantáno de grans dimensions ó diferents de menor cabuda? Vejém lo que nos diu la experiencia:

Los grans pantanos presentan los inconvenients generals següents:

1.^r Destinantse á regar una estensa zona, las parcelas extremas se trovan, en general, á gran distancia del depósit, ocasionant un gran desentrotllo en las líneas de conducció y distribució y las majors pérduas per absorció y filtracions en lo mes llarch trajecte recorregut per las ayguas.

2.ⁿ En lo cas de ruptura del dich poden ocasionarse mes graves accidentis que 'ls que en igualtat de circunstancias resultarian en depósitos de menor cabuda.

3.^r Las reparacions que hi haja que practicar en lo dich po-

drán produhir la interrupció completa del servey de las regós, mentres que, substituint un gran pantano per distints de menor cabuda, raras vegadas hi haurá que interrompre per complert la regó per recomposició de averías simultáneas

4.ª En termes generals pot afirmar-se que será mes fácil trovar una bona situació pera distints depósitos petits, que pera un depósit únich considerable.

En cambi ofereixen los grans pantanos las ventatjes següents:

1.ª Ocupan en general menys terreno pera un mateix volúm d' aygua y en igualtat de circunstancias solen experimentar menos pérduas per evaporació y filtració en lo embassament que las corresponents al conjunt de diferents depósitos parcials.

2.ª Lo cost d' una resclosa ó presa d' obra de gran alsada es generalment menor que 'l de varias qual conjunt ofereixi la mateixa cabuda. En efecte, en un mateix embassament las cabudas d' aygua desde 'l fons fins á las superficies de nivell poden considerarse com sensiblement proporcionals als cubos de las alturas corresponents, suposat que 'ls volúms serán tant mes semblants entre sí, quan mes uniforme sia la pendent de las vessants laterals; y si be es cert que, lo disminuhir la alsada d' una presa pot tambe ferse menor la espessura en sa base y en una gran part de sa alsada, lo volúm total de la fábrica no disminuheix ab la rapidesa que la cabuda del embassament, ni menys sos paraments, los revestiments de pedra, sos fonaments y las obras accesorias.

Lo director facultatiu en vista de las ventatjas y dels inconvenients apuntats y de las circunstancias particulars del projecte, decidirá en cada cas la elecció mes ventatjosa.

Las condicions generals á que convindrà satisfer la situació de un embassament pera regós, poden resumirse á las següents:

1.ª Que la alsada d' origen de las lineas de conducció que naixin del depósit, guardi la relació deguda, ab lo nivell de las terras regables.

2.ª Que 'l depósit s' estableixi en un punt de marges estrets fermes y elevats, y de terreno resistent y poch permeable.

3.ª Que 'l terreno destinat al embassament pera un nivell determinat siga de poch valor.

4.ª Que un gran embassament determini mes aviat un augment en la superficie inundada, que una gran alsada en lodich que tingui lo deposit, y

5.ª Que per las baixas ayguas, y per efecte de las fortas calor, no pugan las emanacions perjudicar als centres de població mes ó menys pròxims, pera lo que se tindrà en compte la topografia general del terreno, la distancia del depòsit à dits centres y la direcció del vents generalment *regnants*

Essent aquesta qüestió de gran interés pera la agricultura, convé que las Societats agrícolas, las Diputacions y fins las Societats que se dedican al foment de la producció nacional, se ocupin ab entussiasme en procurar medis de riquesa al pais per medi de pantànos.

UN PAGÈS.

SECCIÓ DE VARIETATS.

Lo gaitx y la garsa.

(Faula.)

Un gaitx mascle presumtuós
deya cert jorn á una garsa,
una sátira d' insults
que pacient ella escoltava.

—Ets una lladre, li diu,
se 't pot dir bem be á la cara,
qu' ab ton astucia fas corra
los anells d' or y arrecadas.

Ets un butxí, com lo corb,
sents remordiment ni entranyas,
una dolenta persona
de ta bordenca nissaga.....

Y ella, tiesa li respón;
—mossegat la llengua y calla
mira sempre tos defectes,
avans de criticar als altres.

EMILI PASCUAL.

SECCIO DE NOTICIAS AGRICOLAS.

Apicultor.—Tenim entre nosaltres al distingit apicultor Don Francisco Andreu qui, està arreglant la important instal·lació de sos útils y productes de apicultura en la Exposició Universal.

Estimul als inventors.—Lo Ministre de comers de Fransa ha comunicat á la Academia de Ciencias de dit pays, que per una lley s' ha creat un premi de 50,000 franchs pera recompensar á la persona que inventi un aparato senzill y usual, que serveixi pera reconeixe las falsificacions de vins y begudas esperitoses.

La Academia ha nombrat una Comissió, composta de dotze individus de la mateixa encarregada de fixar los detalls del Concurs, la data en que ha de tindre lloch y las condicions ab las que s' ha d' otorgar dit premi.

Prosperitat verdadera.—Las Autoritats del Cantó Suis d' Unterwalden han fet saber á sos administrats que aquest any no 's cobrarian las contribucions perque poden cubrirse 'ls gastos ab los fondos que actualment hi ha en caixa.

¡¡Lo mateix que en Espanya!!

Planta piscívora.—Axis com se coneix una planta terrestre insectívora en sa mes ó menys acepció, s' ha descubert tambe altre aquática que destruheix als peixos, y que indubtablement s' assimila després la sustancia que resulta de sa descomposició, á consecuencia de la mort que 'ls hi dona.

Los peixets, apenas nats, son agafats per uns tentàculs que rodejan al vegetal á modo de ventosas, que tan aviat los agafa per lo cap com per la qua cubrintlos insensiblement, morint com si estiguessin aparedats en sas propias mortallas, adossats á la informe planta que s' anomena *Utricularia vulgaris*, després ve la natural descomposició de tot ser organiat quan li falta la vida, y sa materia es absorvida per las moltes glándulas de que està dotat lo vegetal dit.

IMPRESA DE VÍCTOR BERDÓS Y FÉLIX, MOLAS, 31.—BARCELONA.